Canadian Israelite
The first and only Jewish Weekly in the entire Dominion of Canada
Office: 823 Main St. St.-John 1454
Mark M. J. Mitchell, Managing Director

דער קענעדער איד

Der Canader Yid
דאס ערשטע און איינציגע זואכענבלאט אין ווייניפעג און אין גאנץ קענעדע
אפיס 823 מיין סט. סט.-דזשאן 1454
מארק מ. דזש. מיטשעל, מענעדזינג דיאעקטאר.

Vol. III. No. 11. Winnipeg, Thursday, March 14th, 1912. Price Two Cents ווייניפעג, דאנערשטאג, כ״ה אדר, תרע״ב.

ס. הארט גרין שווייגט דאך ניט.

מיט זיינע פאר רעדעס וואס דער אידישער פארשטעהער פון דער נארד ענד מר. ס. הארט גרין האט געהאלטען אין פראווינשעל פארלאמענט, האט ער ניט ווענינער אויפגערודערט זיינע געגנער ווי פארינעס יאהר. ער האט געמליך זעהר שארף אנגעגריפען ראבלין׳ען וועגען דעם „אלי סאנד סקאנדאל״, אין וועלכען ראבלין ווערט בעשולדיגט דאס ער האט עפעס ניט אין גאנצען כשר הינטען ארום, אויסגע פיהרט אז א קאלעע זאל געצויגען וועגען דער צו זיינע זאמדינע בערג; אויך האט ער זעהר שארף גערעדט געגען דער העכערונג פון ד טעלעפאן רייטס און אנב ניט פערגעסען זיין טהעמא פון פארינעס יאהר וועגען דעם יוניאן לייבעל.

זיינע רעדעס זיינען איבערגעגעבען געווארען אין דער היינער טעגליכער פרעסע אין גאנצען. בקיצור איז זי נור געווען אין דער טעלעגראם.

פרייער קינדער אבענד אין דער היברו סקוהל.

זונטאג דעם 17טען מארטש, 7.30 אבענד, וועט אין ת״ת פארקומען א פרייער קאנצערט פאר אידישע קינדער אינ׳ם אבענד וועלען זיך בעטהייליגען טאלאנטפאלע קאנצערטיסטען. ס׳וועלען דעקלאמירט ווערען פערשיעדענע שירים, עס וועט אויך פארגעלעזען ווערען איינע פון די שעהנסטע מעשה-לעך פון שלום עליכם, מיט ביאגראפי-שע בעטערקונגען און א קורצער איבערבליק איבער שלום עליכ׳ס פלאץ אין דער אידישער קינדער ליטעראטור. צולעצט וועלען געציינט ווערען דורך עלעקטרישע שטראהלען שלום עליכם בילד און אויך קאלירטע בילדער פון דער אידישער געשיכטע מיט ערקלעהרונגען.

זונטאג 17טען מארטש 2.30 נ. מ. וועט זיין א מיטינג אין בית יעקב שוהל וועגען עלעקשאן פיר אפיסערס און וועגען בויען די נייע ת״ת.

דר. חיים זשיטלאווסקי אין ווייניפעג.

דער גוט בעקאנטער אידישער שריפטשטעלער און לעקטשורער דר. חיים זשיטלאווסקי וועט קומען קיין ווייניפעג אויף פסח, וואו ער וועט לעקטשורען איבער פאלענדע וויכטיגע טהעמאס 1) די נביאים, 2] דער באנקראט פון דער אסימילאציאן, 3] קריסטענטהום און אידענטהום און 4] אידישזיגקייט און אונזער ערציהונג.

דיעזע לעקטשורס ווערען פעראנשטאלטעט פון דעם פעראיין „אידישע יוגענד״.

וועגען טאג און פלאץ וועט אנאנסירט ווערען אין ניכען.

פארטיי נעלדער.

ווי מען האט אונז איבערגעגעבען איז פערצייכענט אן אויסגאבע אין די ביכער פון דער היינער ליבעראלער פארטיי אויף א סומע פון לערך 15 הונדערט דאל. אויף׳ן „קענעדער איד״.

די רעדאקציאן מאכט בעקאנט אז קיינער האט ניט געגומען קיינמאל קיין 5 סענט פון קיין פארטיי אלס ביי שטייערונג. שעהנערס אונז קומט פון דער ליבעראלער פארטיי ביי 260 דאלאר פאר פרינטינג און אדווערטייזמענטס וואס מען האט אונז ביז יעצט ניט בעצאהלט. אויב אימיצער האט יא גענומען געלד איז דאס זיכער ניט דער רעדאקטאר, אדער דאס מענע דזשמענט פון „קענעדער איד״.

וועגען דעם וועט די רעדאקציאן אויך מעלדען דער דערמאהנטער פארטיי און צווייגען איהר דיזע כומע פערשרייבען אויף דעם וועלכער האט ווירקליך „זיך פערשטאכען די פיגנער״ מיט דער „ליבעראלער״ מטבע — און ניט האבען אויף איהרע ביכער די רעדאקציאן פון „קענעדער איד״ וועלכע האט מיט זיי קיינמאל קיין געשעפטען ניט געהאט.

מצה של פסח

קומט און איבערצייגט אייך ווי עס ווערט געמאכט ריינע, זויבערע מצה, זעהט מיט אייערע אויגען וועגען כשרות בהשגחת הרב דפה. די 10 טויזענד דאלאר מאשינען ארבייטען פראכטפאל מאקאראנעס און פאטייטא מעהל קריגט איהר ביי מיר.

N. SEGAL
610 DUFFERIN AVE. Winnipeg.

דער גוט בעוואוסטער בען ציממערמאן

673 מיין סטריט. פהאן מיין 2505.

האט ערהאלטען א גרויסען סטאק פון פאלעסטינא, אונגארן, מאליפארניא און ווילנא, רוסלאנד; שנאפסען און ווייגען און איך מאך בעקאנט דעם ווייניפענער פובליקום און אויך אין דער קאנטרי, דאס איך בין אומשטאנד צו ערפיהלען אלע ארדערס אין צייט. געעהרטעם פובליקום, אזוי ווי מיין נאמען בען ציממערמאן איז אייך בעקאנט פאר ארענמליכע בעהאנדלונג און ריכטיגע וואארע און אלזא די פרייזען ניט קיין הויכע, — פערלאנג איך פון אייך אייער ארדער און איך פערהאף אז מיר וועלען איהיש האבען א פערגעניגען פון אונזער הייליגען יום טוב. אלעס איז כשר לפסח דורך הכשרים פון אלע רבנים. פאלגענדע סארטען וואארע געפינט זיך ביי מיר:

דאקטאר הירצל וויין	עזרא פארט וויין	רחבה וויין
לבנון וויין	אליקאן וויין	רוסישע נאליווקע
באסטאן ברענדי	שליוואוויץ	פלאנטא
מאלאגא וויין	מאסקאטא וויין	בומשער ווישניק
קאליפארניא ברענדי	כרמל קאניאק	פאלעסטינא ספידט
B. P. R. קאניאק כרמל		

אייער פריינד וואס ווינשט אייך א כשר׳ן פסח

בען ציממערמאן.

אויסבעסערונג: אין אדווערטייזמענט פון פאריגע וואך איז אויסגעלאזט געווארען [illegible] דער וויכטיגסטער משניה: מעליך, עס וואלט בעדארפט שטעהן אזוי: „דער רב רפי י. י. כהנאוויטש איז אנגעשטעלט געווארען אלס מלמד און ער האט בעשטעלט מר. ב. טשעדניאק אלס צווייטען משניה, און דערום איז זיכער אז אלעס וועט צוגעהן כשר און ארענטליך עצהיים.

ווייכטיגע בעקאנטמאכונג.

יוסף פינקעלמאן און קאמפאני מאכען בעקאנט דעם ווייניפענער אידישע פובליקום אז צוליעב פסח האבען מיר אריינגעקראגען א גרישען סטאק פון אלערליי גוטע וויינען און שנאפסען וועלכע ווייניפעג האט זייט לאנג ניט געהאט. פסח׳דיגע פיינסטע משקה׳ס ווערען מעסיגסטע פרייזען. דאס וועט ווירקליך זיין א אי״ בעררעשונג פאר ווייניפעג. מיר שטעלען זיך קליינע פרייזען, אום צו צוציהען גייע קונים אין אונזער נייעם ליקער סטאר. און דאס ווייסט אייער דאך אז א נייער בעזים קעהרט גוט און א נייע ביזנעס בעהאנדערט גוט איהרע קאסטימער.

אלעס איז כשר לפסח מיט הכשרים פון אלע רבנים.

די פרייזען אונזערע וועלען מיר אדווערטייזען אין צייטונג נעקסטע וואך.

אונזערע אגענטען וועלען זיך מיט אייך זעהען נעקסטע וואך און וועלען אייך מיט אלעס בעקאנט מאכען.

685 מיין סטריט פהאן מיין 40

בעת מיר זעהען צום פרעס האט מיר האאיד בעגיזען א בריעף [אזש פון ד זייטען] פון דר. ווארטסמאן פון מאנטרעאל וועלכער וויל שוין קומען. איך ווארן אלזא דעם דר. ווארטסמאן און אויך אנדערע אז זיי וועלען מיט זייער אנגעהאנדלען בעטראכט ווערען אלס סקעבס.

וועגען דעם חברה-מאן וואס האט האיד׳ען די טובה געטהאן און האט אמעריקא׳ן ווארטסמאן׳ען אלס סטראשונאק, וועלען מיר רעדען אויף א אנדערע מיינונג, מיר ווייסען ווער דאס איז און מיר ווייסען אויך אלע זיינע מעלות.

דר. ס. הארט גרין שווייגט דאך ניט.

מיט זיינע פאר רעדעס וואס דער אידישער פארשטעהער פון דער נארד ענד מר. ס. הארט גרין האט געהאלטען אין פראווינשעל פארלאמענט, האט ער ניט ווענינער אויפגערודערט זיינע געגנער ווי פארינעס יאהר. ער האט געמליך זעהר שארף אנגעגריפען ראבלין׳ען וועגען דעם „אלי סאנד סקאנדאל״, אין וועלכען ראבלין ווערט בעשולדיגט דאס ער האט עפעס ניט אין גאנצען כשר הינטען ארום, אויסגע פיהרט אז א קאלעע זאל געצויגען ווערען צו זיינע זאמדינע בערג; אויך האט ער זעהר שארף גערעדט געגען דער העכערונג פון ד טעלעפאן רייטס און אנב ניט פערגעסען זיין טהעמא פון פארינעס יאהר וועגען דעם יוניאן לייבעל.

זיינע רעדעס זיינען איבערגעגעבען געווארען אין דער היינער טעגליכער פרעסע אין גאנצען. בקיצור איז זי נור געווען אין דער טעלעגראם.

פון דער רעדאקציאן צו די לעזער.

פאר דער גאנצער צייט זייט דער „קענעדער איד״ עקזיסטירט, האט זיך די רעדאקציאן ניט געווענדעט צו די לעזער מיט איהרע פריוואטע ענינים און „טראבעלס״. מיר דענקען אז דער לעזער איז ניט מחויב צו וויסען דעם לפני ולפנים פון דער צייטונג, ווער שטעקט דעם מאטעריעלען צושטאנד. מעהר רעכט האט שוין דערויף א פאר-טיי צייטונג וואס אום צו בענאכריכ-טען איהר אסאסיאיישאן און איהרע פארטיי חברים וועגען איהר צושטאנד, דערוויסט זיך עס דערווייל שוין אויך דער זייטינער לעזער. אן אונפארטיי-אישע צייטונג, אדער אזעלכע וואס ווערט אויסגעהאלטען פון א זעהר קליינע צאהל מענשען, האט — לויט אונזער מיינונג — קיין רעכט ניט צו באדערען דעם לעזער וועגען איהרע געשעפטען. אט צוליעב דעם האבען מיר קיינמאל קיין ווארט ניט געזאגט וועגען דעם צושטאנד פון „קענעדער איד״, קיינמאל ניט דערצעהלט די לע-זער אונזער טראבעל. מיר האבען אלע וואך אונטערגעטראגען דעם לעזער א צייטונג אהן וועלכע עס איז פריטענ-זיעס.

זאל דאס זיין עניות, בעשיידענהייט, אדער האלבער שטאלץ — אזוי האבען מיר עס אימער פערשטאנען, אזוי הא-בען מיר געפיהרט די צייטונג און אזוי וועלען מיר עס אויך טהאן אין דער צוקונפט.

עס מרעפען אבער אמאל אזעלכע צייטען, אזעלבע צופעלע וואס ניט ווי לענדיג מוזט איהר אוועקגעהן פון דעם וועג וועלכען איהר האט זיך אנגעצייכענט. אזעלכעס האט פאסירט מיט דער צייטונג זייט די לעצטע 6 מאנא-טען און מיר האבען געמוזט בעשליסען זאס מיטצוטהיילען די לעזער:

ווי בעוואוסט, האט די צייטונג פרי-הער געהאט אלס פארטנער „די כאני-טאבא פרינטינג קא.״ איינער פון יענע שותפים איז געווען אונצופריעדען. איך האב זיך אבער ניט געקימערט, דען זייט איך בין איהר אנגעקומען, האט מיך מ. האאיד צוגערעדט „צו ווערען בעל הבית פאר זיך״. איך האב דערויף געענטפערט אז באלד ווי עס וועלען זיך ענדיגען די עלעקשאנס אויף וועלכע מיינע פארטנער קוקען אזוי ארויס און זיי וועלען דערנאך ניט ווע-לען אנגעהן ווייטער מיט דער צייטונג, וועלען מיר דאן שמועסען וועגען נייע פלענער.

דאס האט האאידען ניט צופריע-דענגעשטעלט. ער האט מיר פירגע-זאגט גליקען אז מען וועט מאכען א גרויסע פרינטינג, אן 8 פיידזשינע צייט-טונג, מען וועט אריינלעגען טויזענ-דערלי און דאס אלעס וועט בעלאנגען צו מיר.

איך האב געוואוסט אז האאיד איז אזא נוטער ניט ווייל איך קען שעהן זינגען... אז ער מיינט אוודאי די עלעקשאנס, האב איך איהם פער-שפראכען אז אזוי ווי דער „קענעדער איד״ איז פון ערשטען טאג אן געווען פאר רעסיפראסיטי, וועט ער עס אויך זיין ביז נאך די עלעקשאנס, כאטש די צייטונג וועט נאך זיין ביי דער „מאני-טאבא פרינטינג קא.״

דאָ האט האאיד געזעהען אז ער מוז מיר ענטדעקען דעם סוד, וואס דער שוך קוועטשט איהם. און ער האט מיר גאנץ פליין געזאגט אז דער עיקר איז ביי איהם ניט די יעצטיגע עלעקשאנס, נור אט צוליעב וואס ער וויל אזוי אז די צייטונג זאל איהם האבען פאר א בעל טובה׳נק: „אזוי ווי מאקס פינ-קעלשטיין — ניט ער מיר צו פער-שטעהן — איז פאפולער אין דער נארד ענד און אזוי ווי ער — האאיד — וועט ניט דערלאזען אז די ליבעראלע פארטיי זאל איהם נאמינירען פאר איהרגענד וועלכען קאנדידאט, וועט ער — פינקעלשטיין — דאך וועלען לוי-פען אלס „אינדיפענדענט״ פון די אי-דען, איז אויב ער וועט צו זיין פאפ-לאריטעט נאך האבען די שטיצע פון „קענעדער איד״ וועט ער דאך זיכער ערוועהלט ווערען, לכן וויל ער — האאיד — אז די צייטונג זאל פאר איהם ניט קענען אניטירען״.

דערויף האב איך גאנץ געלאסען ערקלעהרט אז דאס איז א זאך דער אונמעגליכקייט: א אידישע צייטונג קען אזא יונגענמאן ווי מאקס פינקעל-שטיין ניט איננארירען אין א קאמפיין, ניט קוקענדיג צי איז ער ליבעראל, קאנסערוואטיוו, סאציאליסט, אדער קיין איינע פון זיי. דערביי האב איך איהם דערצעהלט אז איך האב געשמו-עסט מיט מאקס פינקעלשטיין דאן, ווען ער איז נאך געווען אונצופריעדען מיט דער צייטונג און איהם געזאגט אז ניט קוקענדיג אויף זיין גענגנר-שאפט, וואלט איך איהם אין צייט פון א קאמפיין געשטיצט, ניט ווייל איך בין פערליעבט אין איהם, נור ווייל אזוי דארף האנדלען א אידישע צייטונג וועמען עס איז טהייער די אידישע אינ-טערעסען און אפילו פון ביזנעס שטאנד פונקט.

ענדליך זיינען מיר געקומען צו א שלום, אז נאך די עלעקשאנס גרינדעט זיך א קאמפני פון 10 וועלכע וועט זיין די פינאנציעלע אויסהאלטערין פון דער צייטונג און מיט אזעלכע פראגען ווי למשל פון פינקעלשטיין׳ען, וועט די קאמפאני אויף איהר׳ן א מיטינג צוזא-מען מיט מיר פערהאנדלען דעם ענין, אבער נור פון אן אידישען שטאנדפונקט.

דאס זעלבע האב איך אויך אנגע-שמועסט מיט גרין׳ען און לאיער קאהן.

אבגעשמועסט האט מען אויך אז מאשינערי, טייפ א. ד. גל. געהער צו זיי. זיי דארפען דערום פאר אלעס בע-צאהלען, דען עס וועט דאך זיין זייערס. איך וועל נור האבען פאר 500 דאלאר שעהרס און בעקומען פון דעם פראפיט 75 פראצענט, די איבערינע 25 פרא-צענט וועט געהן פאר דער מאשינערי. קיין פאליסי האט מען ניט געשטעלט, נור אז די צייטונג זאל אנגעהען ווי בעפאר.

איך בין אויף׳ן צווייטען טאג אבגע-פאהרען פאר א טור אין דער וועסט מיט דעם בעוואוסטזיין אז נאך די עלעקשאנס ווער איך „א בעל הבית פאר זיך״. פלוצים בעקום איך א ידיעה אז מר. העבטער, מיין פריהערער פארטנער, לאזט ניט [illegible] אן ארטיקעל. [illegible] געוואהרט געווארען [illegible] פראווא-קאציע וואס דאס איז אנגענאנגען]. די פאליטישענס האבען דאס דערהערט, זיינען זיי געלאפען און אבגעקויפט די „קוריער״ פרינטינג און אויף אזא אופן בין איך נאך פאר עלעקשאן אוועק פון מיין פארטנער, א זאך וואס האט מיך גוט פערדראסען, האב אבער בעסער ניט געקענט מאכען.

און דא ערשט האב איך דערזעהען וואס פאליטישענס זיינען. האאיד האט מיך אנגעהויבען באדערען טאג מיט נאכט: דאס זאל איך שרייבען טיפען און בילדער און בעשרייבען גייע׳ן, פינקעלשטיין׳ען, ראזענבלאטען, [אי-נער, האאיד׳ס א קאמפיין הבר מסתם, איז זאגאר געקומען צו מיר מיט א פארשלאג צו בעשרייבען ווי אזוי ער,

(שלוס אויף דער לעצטער פיידזש).

א פרעהליכע בשורה.

אטרובין בראדערס מאכען בעקאנט זייערע שטענדיגע קאסטימער און סימפאטייזער, דאס זיי מופען אריבער זייער גראסערי סטאר פון 31 דערבי סטריט אין אן איינענער בילדינג אויף 390 סעלקירק עוועניו. מיר האבען אריינגענומען א גרויסען סטאק דריי גודס, שיך און אנדערע פסח׳דיגע וואארע. אונזערע קאסטימער מענען זיכער זיין אז מיר וועלען צופריעדענשטעל-לען אין אלע נייע ארטיקלען, פונקט ווי מיר האבען זיי ביז איצט צופריעדענגעשטעלט מיט די גראסערי ארטיקלען.

אטרובין בראדערס.

EST. 1879
ALLOWAY & CHAMPION
יעצט איז די צייט צו קויפען שיפסקארטען
פאר אייערע פריינד און קרובים אין אלד קאנטרי, אויב איהר ווילט אז זיי זאלען אנקומען אהער פריה אין ספרינג. אלע שיפען וועלען באלד פערפולט זיין און אויב איהר וועט יעצט זיי ניט בעזארגען מיט טיקעטס וועלען זיי לאנג ווארטען אויף א פלייז אין שיף.
די וואס קענען ניט צאהלען איינארירען קיש פאר טיקעטס, קענען מיט אונז אראנזשירען.
מיר שיקען געלד קיין רוסלאנד, עסטרייך, דייטשלאנד.
דער אפיס איז אפען יעדען טאג פון 9 ביז 6 און שבת פון 9 ביז 9.
אללאוועי און טשעמפיאן 667 מיין סטריט
362 & 667 MAIN STREET

ווער עס איז הונגעריג
געהט אוועק זאט פון
זואַרשויער רעסטאָראַנט
55 מארטהא סטריט
פהאן מיין 8451 ד. ליווויי, פראפ.

געלד פאר געלד.
דאס איז די גרענד קלאדינג קא.
800 מיין סטריט
וועלכע נאראנטירט אייך פאר ריכטיגע בעהאנדלונג און נומע וואארע וואס מיר האבען יעצט אריינגעקראגען אין סטאק פון מענס און באיעס ס׳טס, דזשענטס פורנישינג, בוטס און שוהס. אויב איהר ברענגט אב אייער וואארע קריגט איהר אימער אייער געלד צוריק. וואטשט אונזער ווינדאו דיעזע וואך.
א גרויסער סייל פון מענער שיך רענגל. $5, $6, סייל פרייז $2.95
די סטאר איז אונטער דאס מענעהזשמ.
פון פ. האפמאן און ה. כץ.